

kraften (og hans andel i oprettelsen af Risø), fordi de to forhold netop for Bohr var to sider af samme sag – ikke for at kritisere, at forfatteren ikke har skrevet en anden bog.

Bogen skal derfor absolut anbefales, blot man erindrer sig dens begrænsninger.

Søren Balle

Gunnar Andreasen: *Første halvleg*. (Forlaget Vest, Harboøre, 1983). 144., 80,- kr.

Hvis man skal tro Gunnar Andreasen, har de danske forbrugere i mere end 25 år betalt adskillige milliarder kr. for meget for salt. Det skyldes en korrupt aftale mellem kryolitselskabet under politisk beskyttelse og det hollandske saltmonopol. Cheminova kunne have leveret billigere fra salthorsten på Rønland, produceret ved spilddamp. Det kan da kaldes et kontant udspil, og sådan er Gunnar Andreasen. Kontant hele vejen igennem. Der skal ikke megen fantasi til at forestille sig, at han er røget uklar med dansk bureaukrati adskillige gange, og sådan forholder det sig også.

Det billede, der tegner sig af personligheden, når man har læst disse erindringer, viser en pionertype inden for dansk kemisk industri, myreflittig, opfindsom, stædig, krævende, jævn, humoristisk og noget frustreret i forhold til sit livsværk, Cheminova. Han lugter af fosfor og svovl, den mand (hvad han også engang fik at vide af en vred dame i toget). Hans beretning er mere inciterende end mange fra nålestribede erhvervsfolk, der træder forsigtigt, ikke vil støde nogen, og som først og fremmest fortæber sig i helt private erindringer om barndommens verden.

Andreasens mor var psykiatrisk patient, men han voksede op hos en moster

og onkel, der kun ville ham det godt. Levende og kort fortæller han om barndoms- og ungdomsår, om tredivernes cykelture i Europa og om den polytekniske uddannelse. Han var ikke nem, men han kunne sin kemi, og han var praktisk anlagt. Herudaf kom hans livsværk, Cheminova, som han uden videre forærede til Århus Universitet i 1943. Denne nærmest radikale mand med en ikke særlig formuleret kommunistisk fortid mente ikke, privat ejerskab var ideelt. Han lader imidlertid skinne igennem, at Cheminova ikke, da han forlod fabrikken 20 år efter, gav ham nogetsomhelst til livets ophold. Uden kendskab til Gunnar Andreasens privatøkonomi er det svært for læseren at tage stilling i den sag.

Umådelig inciterende er beretningen om de mange besværligheder under krigen og efter, og hans store succes med at dyrke markedet op i Kina for skadedyrsbekæmpelse.

Skal man komme med nogle indvendinger mod bogen, skal de gå på, at han en gang imellem skriver for indforstået; det gælder f.eks. kapitlet om VJ-planen, der ikke er til at få mening i uden forkundskaber. Der kunne godt være læst lidt bedre korrektur, og det virker pudsigt at se citater i vestjysk dialekt gengivet på nærmest sjællandsk, Gunnar Andreasens modersmål. Bogen fortjener i høj grad at blive læst.

Ib Gejl

Ole Kiilerich: *Ubetalelige Danmark. Journalisten og alle de andre*. (Odense Universitetsforlag, 1985). 137 s., ill., 122,- kr.

Ole Kiilerich efterlod sig ved sin død i 1983 et maskinskrevet manuskript, som kun var delvis gennemarbejdet af forfatteren – næppe tænkt til offentliggørelse i den foreliggende form, i hvert